

2C: Vrede

Carina Agnesdotter: **”Elda under din vrede” från fredsrörelse till #metoo**

Alltsedan de svenska folkrörelsernas framväxt under 1800-talet har poesi utgjort ett viktigt inslag i rörelsernas verksamhet. Rörelsedikterna framfördes på offentliga manifestationer och interna möten och trycktes i rörelsetidskrifter, dagspress och diktsamlingar. Traditionen levde vidare inom de nya sociala rörelser som uppstod under 1960- och 70-talet, med kvinno-, freds- och miljörörelsen som exempel. Dikterna bidrar i dessa sammanhang bland annat till att utforska problemen och villkoren i de retoriska situationer rörelserna engagerar sig i, att övertyga läsarna och åhörarna om att anta rörelsens ideologiska ståndpunkter och att stärka rörelsens kollektiva identitet.

Rörelsernas dikter är ofta starkt tidsbundna och många faller i glömska då de problem de behandlar försvinner från den politiska agendan och rörelseaktiviteten klingar av. Vissa dikter lever dock kvar och återanvänds i nya situationer. Ett exempel på detta är Ingrid Sjöstrands dikt ”Elda under din vrede” ur diktsamlingen *Det blåser en sol* från 1979.

Dikten användes ursprungligen främst inom 1980-talets nya fredsrörelse i kampen mot miljöförstöring och kärnvapen, men har genom åren använts av nya rörelser och i situationer även utan direkt koppling till dessa frågor. Den har exempelvis framförts av miljöpartiets språkrör under en partiledardebatt 1994, använts i en reclaim the street-aktion 2006 och i protester mot Sverigedemokraterna. Sedan hösten 2017 syns dikten allt oftare i sammanhang med koppling till #metoo och frasen ”Elda under din vrede” framstår alltmer som ett motto för den nya rörelsen.

Vad är det som gör dikten ”Elda under din vrede” så användbar i dessa olika sammanhang? Hur förhåller den sig till de retoriska situationer där den används och vilka retoriska funktioner fyller den? I detta paper resonerar jag kring dessa frågor med utgångspunkt i några av användningarna av dikten, med särskilt fokus på 1980-talets fredsrörelse och dagens #metoo-rörelse.

Esben Bjerggaard Nielsen: **”Generation(s) konflikt: Vrede unge stemmer og den retoriske agon”**

På tværs af en række samfundsdebatter har omdrejningspunktet for en del af de velkendte argumenter ofte været børn og de yngre generationer. I USA har cyklussen af skoleskyderier rejst spørgsmålet om, hvordan man bedst sikrer børnene. Et klassisk argument i klimadebatten har været, at forbinde klimakrisen med børn og fremtidige generationer. I England var ét af stridspunkterne op til Brexit-afstemningen ligeledes, hvilket land man ønskede at efterlade til sine børn. På trods af denne tendens til at positionere børnene som enten objekter eller ikke-kompetente subjekter har alle de nævnte debatter siden 2017 set en stigende deltagelse fra

netop den yngre generation. Unge retorer i alderen 14-20 år har i stigende grad tilkæmpet sig offentlige stemmer, som påvirker den pågældende debat. Fælles for disse nye stemmers retorik er, at den ofte udtrykker vrede og bebrejdelse af ældre generationer. Det er således en retorik der passioneret indtræder i den retoriske agon.

Dette paper tager udgangspunkt i to cases, nærmere bestemt Emma Gonzalez' taler om "gun control" i USA og Greta Thunbergs klimastrejke og aktivisme i Skandinavien. Mit formål er her via en retorisk analyse og kritik at undersøge to aspekter af disse unge stemmers retorik: 1) hvordan disse stemmer etablerer sig i de pågældende debatter, som domineres af ældre privilegerede aktører, og hvor unge sjældent har haft en autonom taleposition, og 2) hvordan vrede, indignation og bebrejdelse bruges både som et topisk udgangspunkt for en konfliktsøgende retorik og som en retorisk strategi til at nå et større publikum via logikkerne i det samtidige mediesystem. Især mht. sidstnævnte undersøgelseslinje inddrages den voksende teori om følelsers rolle i forhold til retorik og politik (fx Nussbaum 2013 og 2016; Engels 2015; Condit 2018; Jensen 2019; Lund 2019).

Rasmus Rønlev og Mette Bengtsson: "Og så skal jeg ellers love for, at vreden blev besunget i min indbakke og andetsteds": Konflikt som retorisk kapital for den professionelle meningsdanner"

Den offentlige opmærksomhed samler sig i stigende grad omkring provokatører, der ikke skyr, men tværtimod skaber konflikt: Drevet frem af digitale netværksmediers logik vinder provokerende og grænseoverskridende retorik frem som en måde at sætte den offentlige dagsorden og få taletid, også i traditionelle massemedier.¹ Vores paper tager afsæt i denne tendens og undersøger, hvordan retorer bruger konflikt som retorisk kapital til at etablere sig som professionelle meningsdannere og mediepersonligheder i bredere forstand. Som case inddrager vi den danske meningsdanner, blogger, kulturanmelder og senest radio- og tv-vært Eva Agnete Selsing, der siden 2011 har været kendt i den danske offentlighed for sine nationalkonservative og ofte provokerende synspunkter, ikke mindst som de er kommet til udtryk i de blogindlæg, hun siden 2014 har skrevet for den danske avis Berlingske. I en tekstlig-intertekstlig analyse² af udvalgte blogindlæg af Selsing og de reaktioner, hendes indlæg har afstedkommet i danske medier, viser vi, hvordan reaktionerne i høj grad knytter sig til provokerende personkonstruktioner i Selsings tekster.³ Selsing formår i kraft af sin argumentation og stil at skabe stor opmærksomhed omkring og bred cirkulation af sine tekster, og den konflikt, hun skaber, er ikke kun med til at konsolidere hendes position som professionel meningsdanner, men også en kapital med betydning for hendes videre virke som journalist. Konfliktens umiddelbart fordelagtige perspektiver for Selsing som retor – og andre

¹ P. David Marshall og Neil Henderson, "Political Persona 2016 - an Introduction", *Persona Studies* 2, nr. 2 (2016): 12–13.

² Leah Ceccarelli, "The Close Textual-Intertextual Analysis: Combining Rhetorical Criticism and Historical Research", i *Shaping Science with Rhetoric: The Cases of Dobzhansky, Schrodinger, and Wilson* (Chicago, IL: The University of Chicago Press, 2001), 6–9.

³ Michael C. Leff og Ebony A. Utley, "Instrumental and Constitutive Rhetoric in Martin Luther King Jr.'s "Letter from Birmingham Jail"", *Rhetoric & Public Affairs* 7, nr. 1 (2004): 37–51; Edwin Black, "The Second Persona", *Quarterly Journal of Speech* 56, nr. 2 (1970): 109–19; Philip Wander, "The third persona: An ideological turn in rhetorical theory", *Central States Speech Journal* 35, nr. 4 (1984): 197–216.

retorer som hende – vil vi i en afsluttende diskussion kontrastere med de perspektiver, konflikten har for den bredere offentlighed og den demokratiske samtale.